

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Καβάλα, 4 Ιουλίου 2024

Αριθ. Πρωτ: 369

Προς: Όπως ο πίνακας αποδεκτών

BENIZELOY 55, 65403 KABALA
ΤΗΛ.: 2510 222942, FAX: 2510 231505
E-mail: geoteeam@otenet.gr
Web site: www.geotee-anmak.gr

Κοιν.: Όπως ο πίνακας κοινοποιήσεων

Πληροφορίες: Αμπελίδης Θεόδωρος

Θέμα: «Προτάσεις επί του σχεδίου ΚΥΑ με θέμα «Εθνικός Κατάλογος Χωροκατακτητικών Ξενικών Ειδών»»

Το Παράρτημα Ανατολικής Μακεδονίας του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας στα πλαίσια της δημόσιας διαβούλευσης επί του σχεδίου ΚΥΑ με θέμα «Εθνικός Κατάλογος Χωροκατακτητικών Ξενικών Ειδών», θα ήθελε να προτείνει προσθήκες ορισμένων ειδών στο Παράρτημα Ι της ΚΥΑ. Πρόκειται για ξενικά χωροκατακτητικά είδη που έχουν εντοπιστεί στους Ν. Δράμας Καβάλας και Σερρών και είναι πολύ επικίνδυνα για την βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα της περιοχής και είναι άμεση ανάγκη η διαχείριση τους. Δεν αποκλείεται αυτά τα είδη να έχουν εντοπιστεί και σε άλλες περιοχές της χώρας. Οι προτάσεις μας αυτές είναι αποτέλεσμα των παρατηρήσεων Γεωτεχνικών υπαλλήλων των δημοσίων υπηρεσιών, στα πλαίσια των καθηκόντων τους αλλά και του Ινστιτούτου Αλιευτικών Ερευνών (ΙΝΑΛΕ). Ακολουθούν τα είδη που προτείνουμε την προσθήκη τους με κάποια σύντομη περιγραφή και λεπτομέρειες:

Myocastor coyrus - Μυοκάστορας (Κλάση: Θηλαστικά, Τάξη: Τρωκτικά)

Πρόκειται για χωροκατακτητικό είδος προερχόμενο από τη Ν. Αμερική. Παρατηρείται συχνά στα εσωτερικά ύδατα της περιοχής των Τεναγών Φιλίππων και της παρακείμενης πεδιάδας Ν. Δράμας και Καβάλας, ενώ έχει εντοπιστεί σε όλη την χερσαία Ελλάδα, ακόμα και στην Πελοπόννησο. Η παρουσία του είναι συχνή, έχουν αναφερθεί ζημιές σε αγροτικές αροτραίες καλλιέργειες. Ζει στις όχθες ποταμών και λιμνών, σε κανάλια, σε υγροτόπους και σε έλη γλυκού, υφάλμυρου αλλά και αλμυρού νερού σπανιότερα. Είναι πολύ καλός κολυμβητής, αλλά κινείται με άνεση και στην ξηρά. Αναζητεί την τροφή του κυρίως το βράδυ, ενώ την ημέρα αναπαύεται σε λαγούμια. Κάθε μυοκάστορας χρειάζεται ημερησίως

τροφή ίση με το 25% του βάρους του. Τρέφεται με τη βλάστηση, όχι μόνο την υπέργεια αλλά και με ρίζες των φυτών και με τον τρόπο αυτό δημιουργεί απογυμνωμένα μπαλώματα στο έδαφος χωρίς ίχνος βιομάζας, τα οποία διασπούν το ενδιαίτημα άλλων ζώων. Βαθμιαία καταστρέφει ολοσχερώς τα ενδιαιτήματα άλλων ζώων, την υδρόβια βλάστηση, τη χλωρίδα του έλους, διαβρώνει και τελικά καταστρέφει αρδευτικά συστήματα, αποστραγγιστικά έργα, αναχώματα ποταμών και λιμνών. Τρέφεται επίσης σε αγροτικές καλλιέργειες, όπως καλαμποκιού, ρυζιού, λαχανικών, σιταριού, κριθαριού, που τις καταστρέφει, αλλά και με αυγά πουλιών που βρίσκει στις φωλιές τους στο έδαφος, σε καλάμιές ή επιπλέουσες στο νερό, καταστρέφοντας την αναπαραγωγή τους, με αποτέλεσμα τα πουλιά να εγκαταλείπουν τις μόνιμες περιοχές τους φωλεοποίησης. Τελικά, καταστρέφει τη χλωρίδα της περιοχής, εκτοπίζει τη ντόπια πανίδα, διαταράσσοντας την ισορροπία των οικοσυστημάτων και υποβαθμίζει δραματικά την οικονομική και περιβαλλοντική αξία των περιοχών στις οποίες εμφανίζεται.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι πολλοί πολίτες και επιστήμονες διαπιστώνοντας το πρόβλημα του μυοκάστορα και τις ζημιές που αυτός προκαλεί στο οικοσύστημα, συνέστησαν σχετική ομάδα στα κοινωνικά δίκτυα, με σκοπό την παρακολούθηση της εξάπλωσης και των πληθυσμιακών μεταβολών του μυοκάστορα, σ' όλη την ελληνική επικράτεια, μέσω της ανάρτησης πληροφοριών παρατήρησης με ή χωρίς φωτογραφίες και την επακόλουθη ενημέρωση των αρμοδίων δασαρχείων και φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, ώστε να ληφθούν εκ μέρους τους έγκαιρα τα απαιτούμενα μέτρα. Για τον ίδιο σκοπό όσον αφορά τον μυοκάστορα και ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου, έχει εκδώσει και διανείμει σχετική ενημερωτική αφίσα. **Κατηγορία κινδύνου: Μεσαία/Υψηλή - Θηλαστικά**

Acer negundo - Σφενδάμι της Μανιτόμπα ή Σφενδάμι νεγούδο (Κλάση Magnoliopsida, Τάξη Sapindales, Οικογένεια Sapindaceae)

Αποτελεί δενδρώδες φυλλοβόλο είδος δένδρου που φτάνει σε ύψος περίπου τα 20 μέτρα. Τα φύλλα είναι σταυρωτά αντίθετα, σύνθετα πτερωτά περιπτόληκτα, με 3 ή 5 (σπάνια 7) οξυκόρυφα οδοντωτά φυλλάρια. Καρπός δισαμάριο με πτερύγια σχεδόν παράλληλα. Η φυσική εξάπλωση του είδους είναι στη Βόρεια Αμερική από Οντάριο και Γουατεμάλα. Είναι πολύ ανθεκτικό φυτό με μεγάλη προσαρμογή στις Ελληνικές εδαφοκλιματικές συνθήκες. Πολύ κατάλληλο για δενδροστοιχίες εντός πόλεων. Στην

Ελλάδα χρησιμοποιείται ως καλλωπιστικό σε πάρκα και δενδροστοιχίες, είναι ανθεκτικό στη ρύπανση, ενώ θεωρείται και πιθανό χωροκατακτητικό.

Από παρατηρήσεις του Δασαρχείου Καβάλας το είδος έχει εγκατασταθεί εντός φυσικών συστάδων σκλήθρου (*Alnus glutinosa*) στο πεδινό Παραποτάμιο Δάσος του Νέστου κυρίως από τη μεριά του Δήμου Νέστου της Π.Ε. Καβάλας και μάλιστα έχει κατακλίσει τον υπόροφο και το μεσόροφο των περιοδικώς πλημμυριζόμενων δασοσυστάδων σκλήθρου εντός των αναχωμάτων του ποταμού. Αρχικά εγκαταστάθηκε δια της μεταφοράς των πτερυγιοφόρων σπερμάτων του με τον άνεμο και στη συνέχεια η παρουσία του εξασφαλίζεται δια της εγγενούς αναγέννησης και δημιουργίας τράπεζας σπερμάτων στα δασικά εδάφη. Σε πολλές συστάδες αναμένεται στο μέλλον ο εκτοπισμός του υδροχαρούς σκλήθρου και η άνοδος στον ανώροφο του δάσους του *Acer negundo* καθώς παρατηρείται αυξημένος βαθμός ανταγωνιστικότητας του είδους έναντι των αυτόχθονων δενδρωδών ειδών που συγκροτούν το αυτοφυές Παραποτάμιο Δάσος. Να σημειώσουμε εδώ ότι το παραποτάμιο δάσος του Νέστου είναι το τελευταίο παραποτάμιο δάσος της χώρας και αποτελεί βιότοπο πολλών σπάνιων ειδών πανίδας. Από το εν λόγω είδος απειλείται αυτός ο βιότοπος και ιδιαίτερα το αδιατάρακτο τμήμα του. Τα παραπάνω προκύπτουν από παρατηρήσεις του Δασαρχείου Καβάλας στην παραπάνω περιοχή ευθύνης του και από όσο γνωρίζουμε δεν έχει εκπονηθεί σχετική έρευνα όσον αφορά στην παραπάνω συμπεριφορά του είδους. **Κατηγορία κινδύνου: Υψηλή – Χερσαία φυτά.**

***Lepomis gibbosus* – Ηλιόψαρο (Τάξη: Perciformes, Οικογένεια: Centrarchidae)**

Πρόκειται για ένα ξενικό χωροκατακτητικό είδος, που έχει εντοπιστεί σε πολλές περιοχές της χώρας μας. Όσον αφορά την Ανατολική Μακεδονία έχει εντοπιστεί στο υδάτινο οικοσύστημα Κερκίνης – Στρυμώνα – Αγγίτη και στο υδάτινο σύστημα του ποταμού Νέστου. Δεν θα υπεισέλθουμε σε περισσότερες λεπτομέρειες και αιτιολόγηση της πρότασης μας, καθότι το Παράρτημα Δυτικής Μακεδονίας του ΓΕΩΤ.Ε.Ε. σας έχει αποστείλει την υπ. αρ. πρωτ. 260/17-06-2024 πρόταση του για την ένταξη του συγκεκριμένου είδους στο Παράρτημα Ι της υπό διαβούλευσης ΚΥΑ (την οποία επισυνάπτουμε) με την σχετική αιτιολόγηση και βιβλιογραφία. **Κατηγορία κινδύνου: Μεσαία– Ψάρια εσωτερικών υδάτων.**

***Callinectes sapidus* – Μπλέ Καβούρι**

Πρόκειται για ένα ξενικό χωροκατακτητικό είδος που το λατινικό του όνομα σημαίνει νόστιμος κολυμβητής. Συναντάται σε ρηχά νερά θαλάσσιων ακτών, καναλιών, λιμνοθαλασσών και εκβολές ποταμών. Υπολογίζεται ότι εμφανίστηκε για πρώτη φορά στις ακτές της Μεσογείου πριν τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, μέσω του έρματος των δεξαμενόπλοιων που έρχονταν από την Β. Αργεντινή. Πατρίδα του είναι ο κόλπος του Μεξικού. Στην περιοχή μας και ιδιαίτερα στις λιμνοθάλασσες της έχει παρατηρηθεί εδώ και αρκετά χρόνια από το Ινστιτούτο Αλιευτικών Ερευνών, το οποίο έχει πραγματοποιήσει και εκτεταμένη έρευνα για αυτό. Σήμερα όμως έχει εντοπιστεί η παρουσία του σε όλη τη χώρα σε παράκτιες περιοχές, λιμνοθάλασσες ακόμα και σε εσωτερικά ύδατα (λίμνη Βόλβη). Τα τελευταία χρόνια όμως είναι ολοφάνερη μια ιδιαίτερα μεγάλη αύξηση των πληθυσμών του στις περιοχές αυτές οποία οφείλεται σε συνδυασμό παραγόντων. Όπως η μη εμφάνιση παγετού κατά τους χειμερινούς μήνες, σε συνδυασμό με την έλλειψη φυσικών θηρευτών του (μόνο η αλίευση του από τον άνθρωπο) και την αύξηση του ευτροφισμού στις λιμνοθάλασσες.

Τα καβούρια αυτά είναι παμφάγα ζώα και την ημέρα κρύβονται. Η αναζήτηση της τροφής γίνεται συνήθως τη νύχτα. Τρέφονται κυρίως με φύκια, φυτοπλαγκτό, μαλάκια, δίθυρα, σκουλήκια, άλλα αρθρόποδα, βακτήρια, μύκητες και αυγά μικρών ζώων και ψαριών (ουσιαστικά παμφάγο είδος). Σε αυτό το εύρος διατροφής τους οφείλονται και οι ζημιές που προκαλούν στο οικοσύστημα, συντελώντας έτσι στην εξαφάνιση ή μετανάστευση πληθυσμών άλλων ειδών και τη μείωση της βιοποικιλότητας, αφού ασκεί υψηλό ανταγωνισμό σε ενδημικούς πληθυσμούς καβουριών και καταναλώνει πόρους του συστήματος οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την επιβίωση άλλων αυτόχθονων ζώων και ψαριών, ακόμα και αν βρίσκονται υψηλότερα από αυτό στην τροφική αλυσίδα. Έτσι στην περίπτωση των λιμνοθαλασσών ζημιώνει σε μεγάλο βαθμό την ιχθυοπαραγωγική τους ικανότητα, κάνει ζημιές στα αλιευτικά τους εργαλεία και μειώνει σημαντικά το εισόδημα των εκεί αλιέων.

Για το πρόβλημα που προκαλεί το μπλε καβούρι το παράρτημα Ανατολικής Μακεδονίας του ΓΕΩΤΕΕ διοργάνωσε ενημερωτική εκδήλωση σε συνεργασία με το ΙΝΑΛΕ Καβάλας προκειμένου να ενημερωθούν τόσο οι καταναλωτές όσο και οι αλιείς για το πρόβλημα που προκαλεί το μπλε καβούρι και για να προάγουμε ταυτόχρονα την κατανάλωση του από τους πολίτες, καθώς η σάρκα του μπλε καβουριού έχει ήπια γλυκιά γεύση και είναι μεγάλης θρεπτικής αξίας. Η αύξηση της αλίευσης του από τον άνθρωπο, είναι ένας από τους τρόπους περιορισμού του πληθυσμού τους. Το υλικό και οι παρουσιάσεις της εκδήλωσης

βρίσκονται αναρτημένα στο <https://geotee-anmak.gr/imerida-alieutika-proionta-limnothalasson-amth/>. **Κατηγορία κινδύνου: Υψηλή – Θαλάσσια ασπόνδυλα**

Onchorhynchus mykiss – Ιριδίζουσα Πέστροφα

Η ιριδίζουσα πέστροφα, γνωστή και ως *Onchorhynchus mykiss*, είναι ένα είδος που αρχικά προέρχεται από τις ακτές των Ηνωμένων Πολιτειών κοντά στον Ειρηνικό και εισήχθη στην Ευρώπη στα τέλη του 19ου αιώνα. Αν και δεν είναι γηγενές είδος των ευρωπαϊκών εσωτερικών υδάτων, η ιριδίζουσα πέστροφα έχει εξελιχθεί σε κυρίαρχο είδος στην εντατική υδατοκαλλιέργεια λόγω της ταχείας ανάπτυξης και της προσαρμοστικότητάς της σε διάφορα περιβάλλοντα. Ωστόσο, η εισαγωγή της σε νέα οικοσυστήματα έχει προκαλέσει ανησυχίες σχετικά με τις επιπτώσεις στα τοπικά είδη και την ισορροπία των οικοσυστημάτων, καθώς πλέον έχει διαφύγει και εγκατασταθεί στο φυσικό περιβάλλον όπου και εγκλιματίστηκε αμέσως. Επίσης πρόκειται για ένα αδηφάγο είδος, λιγότερο επιλεκτική στο φαγητό από την ενδημική πέστροφα και είναι αρπακτικό είδος που τρέφεται με αμφίβια, νύμφες εντόμων, καρκινοειδή, ψάρια, γόνιο ψαριών και έντομα που πέφτουν στο νερό, μαλάκια, καρκινοειδή κ.α. Ιδιαίτερο πρόβλημα προκαλεί στην αυτόχθονη γηγενή Πέστροφα του Νέστου *Salmo macedonicus*, αφού την ανταγωνίζεται διατροφικά για τους ίδιους διατροφικούς πόρους και επιπρόσθετα τρέφεται από τον γόνιο της πέστροφας του Νέστου.

Στην προκειμένη περίπτωση όσον αφορά το οικοσύστημα του Ποταμού Νέστου, μετά από παρατηρήσεις επιστημόνων του Ινστιτούτου Αλιευτικών Ερευνών έχει εκτοπίσει σε μεγάλο βαθμό την γηγενή πέστροφα του Νέστου από την κύρια κοίτη του ποταμού σε κάποιους παραπόταμους του. Σύμφωνα δε με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο Απειλούμενων ειδών (1992), το είδος της πέστροφας του Νέστου χαρακτηρίζεται ως σπάνιο, ευάλωτο και απειλούμενο, με μια από τις κυριότερες απειλές του να είναι η Ιριδίζουσα πέστροφα.

Κατηγορία κινδύνου: Μεσαία/Υψηλή – Ψάρια εσωτερικών υδάτων

Ο Πρόεδρος της Δ.Ε.

του ΓΕΩΤΕ.Ε.

Ανατολικής Μακεδονίας

Ζαφείρης Μυστακίδης

Βιβλιογραφία – Επιστημονική Τεκμηρίωση

- 1) Wikipedia
- 2) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Οκτωβρίου 2014 για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών.
- 3) Έκδοση Ευρωπαϊκής Επιτροπής: LIFE and Invasive Alien Species.
- 4) Πρώην Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και πρώην Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου.
- 5) Εμμανουήλ Κουτράκης, Χρύσα Αναστασιάδου, Νίκος Καμίδης, Σαπουνίδης Αργύριος. 2023. Π4.1 «Τυπολογία εκμετάλλευσης, ζημιών και οικονομική αποτίμηση των προβλημάτων από την παρουσία του είδους», παραδοτέο της Δράσης 4 «Οικολογική, οικονομική και τεχνική αξιολόγηση της παρουσίας του είδους, ανάπτυξη τεχνικών και προτάσεις διαχείρισης» στα πλαίσια του έργου « Κύκλος ζωής, επιπτώσεις και διαχείριση του χωροκατακτητικού είδους *Callinectes sapidus* (Μπλε Καβούρι)». ΙΝΑΛΕ Καβάλας
- 6) Ιωάννης Γεωργάτης, 2023, Π4.2. «Μελέτη κινδύνου λόγω της παρουσίας του Μπλε Καβουριού – Risk assessment» παραδοτέο της Δράσης 4 «Οικολογική, οικονομική και τεχνική αξιολόγηση της παρουσίας του είδους, ανάπτυξη τεχνικών και προτάσεις διαχείρισης» στα πλαίσια του έργου « Κύκλος ζωής, επιπτώσεις και διαχείριση του χωροκατακτητικού είδους *Callinectes sapidus* (Μπλε Καβούρι)». Εργαστήριο Ζωολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
- 7) Πάνος Οικονομίδης, Εμμανουήλ Κουτράκης, Απόστολος Αποστόλου, Milen Vassilev, Luchezar Pehlivanov, 2009 « ΑΤΛΑΣ της Ιχθυοπανίδας του Ποταμού Νέστου». Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δράμας-Καβάλας-Σερρών.

Πίνακας Αποδεκτών

- 1) Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Δ/ση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος & Βιοποικιλότητας
Πατησίων 147, 11251 Αθήνα
dviop.gram@prv.ypeka.gr

Πίνακας Κοινοποιήσεων

- 2) κ. Χριστ. Τοψίδη, Περιφερειάρχη Α.Μ.Θ., email: periferiarxis@pamth.gov.gr
- 3) κ. Απ. Τζιτζικώστα, Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας,
email: Periferiarxis@pkm.gov.gr
- 4) κ. Πατακάκη Ανάργυρο, Θεματικό Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Οικονομίας
Περιβάλλοντος και Ενέργειας Α.Μ.Θ., email: argiepat@gmail.com
- 5) κ. Κεφαλά Γεώργιο, Θεματικό Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Ανάπτυξης Κ. Μ.,
email: rdo@pkm.gov.gr
- 6) κ. Γιουτίκα Κων/νο, Αντιπεριφερειάρχη Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων
Κ.Μ. email: k.gioutikas@pkm.gov.gr
- 7) Γεν. Δ/ντή Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής ΑΜΘ,
κ. Σωτ. Παπαδόπουλο, email: gagro@pamth.gov.gr
- 8) Γεν. Δ/ντή Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφέρειας Κ.Μ.,
email: gdao@pkm.gov.gr
- 9) Γεωτεχνικές υπηρεσίες Ανατολικής Μακεδονίας
- 10) Δ.Σ. ΓΕΩΤ.Ε.Ε.
- 11) Παραρτήματα ΓΕΩΤ.Ε.Ε.
- 12) Μέλη του Παραρτήματος